

Ärende GRA 2017/58 **handling** 47
Handläggare Patricia Isakson Rivas

Bortredigerade uppgifter om
[Fastighetsbolaget]

Tillsyn avseende bristande tillgänglighet vid besök på köpcentrum

Diskrimineringsombudsmannen (DO) har efter en anmälan om diskriminering granskat om [Fastighetsbolaget] som äger köpcentret [Köpcentrum], har utsatt en besökare med assistanshund för diskriminering i form av bristande tillgänglighet.

DO:s beslut

DO bedömer att den aktuella händelsen inte omfattas av diskrimineringslagens tillämpningsområde. DO avslutar ärendet.

Om ärendet

Bakgrund till DO:s beslut att inleda tillsyn

I en anmälan till DO har en person (anmälaren) i huvudsak uppgett följande. Hon har diabetes och har en assistanshund som är en så kallad alarmerande servicehund, i detta fall diabeteshund. Assistanshunden var fortfarande under utbildning och hade ännu inte blivit certifierad vid tidpunkten för den anmälda händelsen. Assistanshundens uppgift är att signalera vid blodsockerfall och hämta hjälp för det fall anmälaren skulle bli medvetslös.

Den 4 februari 2017 besökte anmälaren [Köpentret] i Växjö (köpcentret) på förmiddagen tillsammans med sin assistanshund. När hon befann sig i köpcentret blev hon tvungen att sätta sig ned och vila på en bänk eftersom hennes blodsocker var lågt. En vakt kom då fram och uppgav att assistanshundar under utbildning inte var tillåtna på köpcentret. Trots att anmälaren förklarade att hon hade diabetes och att hunden var en medicinskt alarmerande hund, samt att den hade sitt tjänstetäcke på sig, fick hon och hunden lämna köpcentret med en gång. Hon kände att det var jobbigt på grund av det låga sockervärdet och upplevde händelsen som kränkande. Vakten förklarade att köpcentrets chef hade gett instruktioner om att hundekipage inte var välkomna när de var under träning.

Anmälaren hade vid ett senare tillfälle ett möte tillsammans med sin hundtränare från svenska Service- och signalhundsförbundet, SoS, samt med centrumchefen. Centrumchefen förklarade under mötet att assistanshundar

endast var välkomna när de var färdigutbildade men inte under utbildningsperioden eftersom även barn som var hundrädda besökte köpcentret. Han beslutade dock att göra ett undantag för anmälares hund. Anmälares besökte därefter köpcentret ett tiotal gånger med sin assistanshund.

Utredningen i ärendet

DO har begärt yttranden från [Fastighetsbolaget] (bolaget) i syfte att granska om bolaget har överträtt diskrimineringsförbudet avseende händelsen den 4 februari 2017 samt om bolaget genom den policy köpcentret har avseende certifierade assistanshundar riskerar att överträda diskrimineringslagens förbud mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet. DO har även inhämtat ett utlåtande från SoS.

Köpcentrets yttranden

Bolaget har sammanfattningsvis uppgett följande. Köpcentrets policy är att pälsdjur inte är tillåtna i köpcentret av hänsyn till allergiker. Dock undantas certifierade ledar- och assistanshundar.

Anledningen till att anmälares avvisades från köpcentret var att assistanshunden i fråga inte var certifierad och därför inte tillåten. Det förklarades att anmälares kan besöka köpcentret, dock inte med en icke-certifierad assistanshund.

Köpcentrets policy bottnar i en avvägning som fastighetsägaren har gjort för att tillmötesgå behovet hos personer med olika slags funktionsnedsättningar, däribland allergiker.

Den överenskommelse som anmälares och centrumchefen haft har bestått i att anmälares kan besöka köpcentret under en kortare period med sin hund trots att den ännu inte var certifierad. Bolaget förtydligar dock att assistanshundar måste vara certifierade, inklusive i anmälares fall. Anmälares har därför inte längre möjlighet att besöka köpcentret med sin assistanshund under utbildning.

Bolaget har även uppgett att de ansträngt sig för att köpcentret ska vara öppet och tillgängligt för så många som möjligt. Bolaget har gjort allt det kunnat för att tillgodose olika intressen och anser inte att anmälares har diskriminerats. Bolaget ämnar inte ändra sin policy.

DO har även varit i kontakt med bolagets fastighetsansvarige för köpcentret som på fråga förtydligat att köpcentret inte tillhandahåller tjänster utan endast hyr ut lokaler till butiker och restauranger. Det enda bolaget självt säljer är presentkort genom en automat på köpcentret. Övriga tjänster som erbjuds på köpcentret, så som parkering, är gratis för kunderna.

Rättslig reglering på området

Enligt 1 kap. 4 § 3 DL är bristande tillgänglighet en form av diskriminering. Med bristande tillgänglighet menas att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att skäliga åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för

att personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning. Skäligheten ska bedömas utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning och med hänsyn till de ekonomiska och praktiska förutsättningarna, varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde samt andra omständigheter av betydelse.

Enligt 2 kap. 12 § DL är diskriminering förbjuden för den som

1. utanför privat- och familjelivet tillhandahåller varor, tjänster eller bostäder till allmänheten, eller
2. anordnar en allmän sammankomst eller en offentlig tillställning.

Den som i förhållande till allmänheten företräder den som avses i första stycket ska likställas med denne.

Enligt 1 kap. 5 § 4 DL är funktionsnedsättning varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller en sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

DO:s bedömning

Det aktuella ärendet gäller en kund som befunnit sig i köpcentrets allmänna ytor med sin assistanshund och därifrån blivit avvisad av köpcentrets vakt. Den fråga som DO i första hand har att ta ställning till är om den aktuella händelsen omfattas av diskrimineringslagens tillämpningsområde, det vill säga om något av de diskrimineringsförbud som uppställs i diskrimineringslagens 2 kap. DL är tillämpligt i denna situation. Den bestämmelse som det mot bakgrund av omständigheterna i ärendet särskilt blir aktuellt att bedöma är förbudet mot diskriminering vid tillhandahållande av varor och tjänster samt vid anordnande av allmän sammankomst och offentlig tillställning (2 kap. 12 § DL).

Det kan dock inledningsvis finnas skäl att framhålla att diskrimineringslagen inte innehåller något generellt förbud mot diskriminering på allmän plats, eller med ordningslagens (1993:1617) terminologi, offentlig plats. Av diskrimineringslagens förarbeten framgår således att allmänna platser i anslutning till verksamhet i vilken det tillhandahålls varor och tjänster inte omfattas av något förbud mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet (prop. 2013/14:198 s. 90). Av ordningslagen och dess förarbeten framgår vidare att så kallade ”innetorg”, till vilka köpcentra och gallerior måste räknas, kan utgöra en sådan offentlig plats (1 kap. 2 § 4 ordningslagen samt prop. 1992/93:210 ss. 238 f.)

Enligt 2 kap. 12 § DL är diskriminering förbjuden för den som tillhandahåller varor och tjänster till allmänheten eller anordnar en allmän sammankomst eller offentlig tillställning.

Med vara avses ett objekt som är omsättningsbart. Med tjänst avses något som någon gör eller utför åt någon annan mot ersättning. Hantverks- och andra

arbetsprestationer mot betalning är några exempel. Med tillhandahållande avses köp, byte, upplåtelse och gåva, således den civilrättsliga transaktionen (se prop. 2007/08:95 s. 518).

Med allmän sammankomst och offentlig tillställning menas detsamma som i 16 kap. 9 § brottsbalken och i 2 kap. 1-3 §§ ordningslagen. Allmänna sammankomster omfattar sammankomster som utgör demonstrationer eller som annars hålls för överläggning, opinionsyttring eller upplysning i allmän eller enskild angelägenhet, föreläsningar och föredrag som hålls för undervisning eller för att meddela allmän eller medborgerlig bildning, sammankomster för religionsutövning, teaterföreställningar, biograföreställningar, konserter och andra sammankomster för att framföra konstnärliga verk, samt andra sammankomster vid vilka mötesfriheten utövas. Offentliga tillställningar omfattar tävlingar och uppvisningar i sport, idrott och flygning, danstillställningar, tivolinöjen och festtåg, marknader och mässor, samt andra tillställningar som inte är att anse som allmänna sammankomster eller cirkusföreställningar (se prop. 2007/08:95 s. 250.)

Av utredningen i ärendet framgår att köpcentrets verksamhet huvudsakligen består av uthyrning av lokaler till butiker och restauranger. Bolaget tillhandahåller således dessa butiker och restauranger en tjänst. Butikerna och restaurangerna tillhandahåller sedan, i sin tur, varor och tjänster till allmänheten.

Därutöver ger köpcentret besökare och kunder tillträde till, och möjlighet att vistas inom, köpcentrets allmänna ytor. Att utan krav på vederlag erbjuda allmänheten tillträde till en gemensam yta eller plats av detta slag kan enligt DO:s bedömning inte i sig anses utgöra ett tillhandahållande av en vara eller tjänst i diskrimineringslagens mening. Denna bedömning förändras inte av det förhållandet att köpcentret inom denna gemensamma yta tillhandahåller besökarna en möjlighet att köpa presentkort i en automat.

Inte heller utgör köpcentrets ovan beskrivna verksamhet i sig ett sådant anordnande av en allmän sammankomst eller offentlig tillställning som avses i 2 kap. 12 § 2 DL. Något annat i diskrimineringslagen uppställt förbud mot diskriminering som skulle kunna vara tillämpligt på den aktuella händelsen finns inte.

Sammantaget, och mot bakgrund av vad som i utredningen har framkommit om köpcentrets verksamhet bedömer DO att den aktuella händelsen inte omfattas av diskrimineringslagens tillämpningsområde. DO avslutar därför ärendet.

Beslut i detta ärende har fattats av Agneta Broberg efter föredragning från Patricia Isakson Rivas. I den slutliga beredningen av ärendet har även utredaren Linnea Sigeman, chefsjuristen Mattias Falk samt enhetschefen Peter Wråke deltagit.

Detta beslut går inte att överklaga. De bedömningar som DO gör i beslut är inte juridiskt bindande och beslutet påverkar inte enskildas möjligheter att själva väcka talan om diskrimineringsersättning i tingsrätt.

Agneta Broberg
Diskrimineringsombudsman

Kopia för kännedom till anmälaren